C/2025/1804

4.4.2025

P10_TA(2024)0045

Geneetiliselt muundatud mais MON 94804

Euroopa Parlamendi 26. novembri 2024. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega lubatakse viia turule geneetiliselt muundatud maisi MON 94804 sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest toodetud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (D099729/02 – 2024/2841(RSP))

(C/2025/1804)

Euroopa Parlament,

— võttes arvesse komisjoni rakendusotsuse eelnõu, millega lubatakse geneetiliselt muundatud maisi MON 94804 sisaldavate, sellest koosnevate või sellest toodetud kaupade turule laskmist vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (D099729/02),

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. septembri 2003. aasta määrust (EÜ) nr 1829/2003 geneetiliselt muundatud toidu ja sööda ([1]) kohta, eriti selle artikli 7 lõiget 3 ja artikli 19 lõiget 3,

— võttes arvesse määruse (EÜ) nr 1829/2003 artiklis 35 osutatud alalises taime-, looma-, toidu- ja söödakomitees 17. septembril 2024 toimunud hääletust, mille tulemusel arvamust ei esitatud,

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määruse (EL) nr 182/2011 (millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes) artiklit 11 ([2]),

— võttes arvesse Euroopa Toiduohutusameti (EFSA) 13. märtsil 2024 vastu võetud ja 26. aprillil 2024 avaldatud arvamust ([3]),

— võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone, milles väljendatakse vastuseisu geneetiliselt muundatud organismide (edaspidi „GMOd“) lubamisele ([4]),

— võttes arvesse kodukorra artikli 115 lõikeid 2 ja 3,

— võttes arvesse keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjoni resolutsiooni ettepanekut,

A. arvestades, et Belgias asuv äriühing Bayer Agriculture BV esitas 14. veebruaril 2023. aastal äriühingu Bayer CropScience LP (Ameerika Ühendriigid) nimel kooskõlas määruse (EÜ) nr 1829/2003 artiklitega 5 ja 17 Madalmaade pädevale asutusele taotluse geneetiliselt muundatud maisi MON 94804 (edaspidi „geneetiliselt muundatud mais“) sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toidu, toidu koostisosade ja sööda turule laskmiseks (edaspidi „taotlus“);

B. arvestades, et taotlus hõlmas ka selliste toodete turuleviimist, mis sisaldavad geneetiliselt muundatud maisi või koosnevad sellest ning mida kasutatakse muuks kui toiduks või söödaks, kuid ei kasutata viljelemiseks;

C. arvestades, et 13. märtsil 2024 võttis EFSA vastu heakskiitva arvamuse, mis avaldati 26. aprillil 2024 ning milles järeldati, et geneetiliselt muundatud mais on inimeste ja loomade tervisele ning keskkonnale avalduva võimaliku mõju seisukohast sama ohutu kui selle tavapärane vaste ja uuritud geneetiliselt muundamata maisisordid;

([1]) ELT L 268, 18.10.2003, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2003/1829/oj.
([2]) ELT L 55, 28.2.2011, lk 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj.
([3]) EFSA geneetiliselt muundatud organismide komisjoni teaduslik arvamus, mis käsitleb toiduks ja söödaks kasutatava geneetiliselt muundatud maisi MON 94804 hindamist määruse (EÜ) nr 1829/2003 alusel (taotlus GMFF-2022-10651), EFSA Journal 2024;22(4):8714, https://doi.org/10.2903/j.efsa.2024.8714.
([4]) Parlament võttis kaheksandal ametiajal vastu 36 resolutsiooni ja üheksandal ametiajal 38 resolutsiooni, milles väljendatakse vastuseisu GMOde lubamisele.

D. arvestades, et geneetiliselt muundatud maisi on valmistatud geneetiliselt muundatud kunstliku miRNA tootmiseks, mille eesmärk on valikuliselt maha suruda kaks geeni suuremas geeniperekonnas, mis on seotud giberelüülhappe (GA) biosünteesiga, vähendades seeläbi taime kõrgust;

Lahendamata küsimused kunstliku miRNA mõju kohta

E. arvestades, et kunstliku miRNA kasutuselevõtuga mitte ainult ei sekkuta sihtgeenidesse, vaid see hõlmab ka muid regulatiivseid funktsioone; arvestades, et miRNAd töödeldakse ettevõttes täiendavalt ja koos sellega mõjutatakse konkreetseid taimeensüüme; arvestades, et paljudel juhtudel ei piirdu selle mõju sihtgeeniga, vaid hõlmab sageli metaboolseid astmeid, millel on mitusada muud geenifunktsiooni;

F. arvestades, et taotleja esitab ebapiisavaid ja mittetäielikke andmeid kunstliku miRNA, rakkude edasistest protsessidest tekkivate toodete, nende molekulide püsivuse kohta rakkudes ja nende sekkumise kohta teistesse reguleerivatesse võrgustikesse;

G. arvestades, et järeldamaks, et miRNAd ei kujuta endast inimestele ja loomadele mürgisuse ohtu, eeldab EFSA, et kunstlik miRNA laguneb kiiresti; arvestades siiski, et mitmes uuringus, sealhulgas selles, mida nad selle väite toetuseks tsiteerivad ([5]), märgitakse, et konkreetsete mehhanismide toel saab miRNAd võtta soolestikust;

Lahendamata küsimused vähendatud giberelliinide taseme mõju kohta

H. arvestades, et liikmesriikide eksperdid ([6]) on rõhutanud, et giberelliinid on taimede erinevate füsioloogiliste protsesside peamised reguleerijad;

I. arvestades, et lisaks taimekasvule reguleerivad giberelliinid ka idanemist ja õitsemist, neil on oluline osa stressitaluvuse reguleerimisel ning nad võtavad osa keerukast regulatiivsest ristumisest teiste taimehormoonidega mitmesugustel signaaliülekandeviisidel, nt taime koostist mõjutavates füsioloogilistes protsessides; arvestades, et giberelliinid on seotud ka taimede immuunvastusega patogeenidele;

J. arvestades, et taotleja ei ole uurinud suuremat osa mõjudest nendele erinevatele protsessidele, välja arvatud võimalikku mõju idanevusele, õitsemisele ja teravilja kaalule;

K. arvestades, et geeniekspressiooni ja selle mõju bioaktiivsete giberelliinide tootmisele ning metaboolset mõju uuriti ainult välitingimustes, kus puuduvad erilised stressitegurid, samas kui GA on teadaolevalt seotud paljude biootiliste ja abiootiliste stressireaktsioonidega;

Imporditud söödast sõltuvuse vähendamine

L. arvestades, et üks COVID-19 kriisist ja Ukrainas ikka veel jätkuvast sõjast saadud õppetundidest on, et liit peab lõpetama sõltuvuse mõnest kriitilisest toormest; arvestades, et komisjoni president Ursula von der Leyen palub volinikukandidaat Christophe Hansenile saadetud missioonikirjas tal uurida võimalusi kriitilise tähtsusega kaupade impordi vähendamiseks ([7]);

Liikmesriikide pädevate asutuste ja sidusrühmade kommentaarid

M. arvestades, et liikmesriigid esitasid EFSA-le kolmekuulise konsultatsiooniperioodi jooksul ([8]) mitmeid kriitilisi märkusi, sealhulgas seoses asjaoluga, et giberelliinid on taimede erinevate füsioloogiliste protsesside peamised reguleerijad, eelkõige seoses biootiliste ja abiootiliste stressiteguritega, ning et taotleja esitatud andmed ei ole täielikud, et hinnata giberelliinisisalduse vähendamise võimalikku mõju kõigile nendele protsessidele, ning et valik välikatsetes ei ole piisav;

([5]) Dávalos, A., Henriques, R., Latasa, M. J., Laparra, M., & Coca, M. (2019). Literature review of baseline information on non-coding RNA (ncRNA) to support the risk assessment of ncRNA-based genetically modified plants for food and feed. (Kirjanduse ülevaade mittekodeeritavat RNAd (ncRNA) käsitleva lähteteabe kohta, et toetada ncRNA-põhiste geneetiliselt muundatud taimede toiduks ja söödaks kasutamise riskihindamist) EFSA Supporting Publications, 16(8), EN-1688. https://doi.org/10.2903/sp.efsa.2019.EN-1688.

([6]) EFSA geneetiliselt muundatud organismide komisjoni teaduslik arvamuse, mis käsitleb toiduks ja söödaks kasutatava geneetiliselt muundatud maisi MON 94804 hindamist määruse (EÜ) nr 1829/2003 alusel (taotlus GMFF-2022-10651) 8. lisa, EFSA Journal 2024;22(4):8714, https://doi.org/10.2903/j.efsa.2024.8714.

([7]) https://commission.europa.eu/document/2c64e540-c07a-4376-a1da-368d289f4afe_en

([8]) https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/action/downloadSupplement?doi=10.2903%2Fj.efsa.2024.8714&file=efs28714-sup-0008-Annex8.pdf

arvestades, et liikmesriigid kritiseerisid ka andmete puudumist ohtude kohta, mis tulenevad kunstliku miRNA võimalikust pikaajalisest püsivusest taimes, või asjaolu, et olulist osa modifitseeritud DNAst saab võtta loomade või inimeste sooltest, samuti asjaolu, et esitatud andmed ei tõenda, et geeni kandumine taimedelt bakteritele on ebatõenäoline;

N. arvestades, et määruses (EÜ) nr 1829/2003 on sätestatud, et geneetiliselt muundatud toit ja sööt ei tohi avaldada inimeste ja loomade tervisele ega keskkonnale kahjulikku mõju, ning nõutakse, et komisjon võtaks oma otsuse koostamisel arvesse kõiki liidu õigusaktide asjakohaseid sätteid ja teisi selle küsimusega seotud õiguspäraseid tegureid;

Ebademokraatlik otsustamine

O. arvestades, et Euroopa Parlament võttis oma kaheksandal ametiajal vastu 36 resolutsiooni, milles väljendatakse vastuseisu toiduks ja söödaks mõeldud GMOde turule laskmisele (33 resolutsiooni) ning GMOde kasvatamisele liidus (kolm resolutsiooni); arvestades, et üheksandal ametiajal väljendas Euroopa Parlament vastuseisu GMOde turule laskmisele 38 korral;

P. arvestades, et kuigi komisjon tunnistab puudujääke demokraatlikus protsessis, liikmesriikide toetuse puudumist ja Euroopa Parlamendi vastuväiteid, jätkab ta siiski GMOdele lubade andmist;

Q. arvestades, et selleks, et komisjon saaks keelduda GMOdele loa andmisest, kui apellatsioonikomitees ei ole saavutatud selle toetuseks liikmesriikide kvalifitseeritud häälteenamust, ei ole vaja õigusakte muuta ([9]);

R. arvestades, et määruse (EÜ) nr 1829/2003 artiklis 35 osutatud alalises taime-, looma-, toidu- ja söödakomitees 17. septembril 2024 toimunud hääletuse tulemusel arvamust ei esitatud, mis tähendab seda, et loa andmise ettepanek ei saanud liikmesriikide kvalifitseeritud häälteenamust;

1. on seisukohal, et komisjoni rakendusotsuse eelnõu ületab määruses (EÜ) nr 1829/2003 sätestatud rakendamisvolitusi;

2. on seisukohal, et komisjoni rakendusotsuse eelnõu on vastuolus liidu õigusega, sest see ei ole kooskõlas määruse (EÜ) nr 1829/2003 eesmärgiga, milleks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 178/2002 ([10]) sätestatud üldpõhimõtete kohaselt on luua alus inimeste elu ja tervise, loomade tervise ja heaolu ning keskkonna ja tarbijate huvide kaitse kõrge taseme tagamiseks seoses geneetiliselt muundatud toidu ja sööda kasutamisega ning tagada samal ajal ka siseturu tõhus toimimine;

3. palub komisjonil oma rakendusotsuse eelnõu tagasi võtta ja esitada komiteele uus eelnõu;

4. väljendab heameelt, et komisjon tunnistas lõpuks oma 11. septembri 2020. aasta kirjas parlamendiliikmetele, et GMOde lubamise otsuste tegemisel on vaja arvesse võtta kestlikkust ([11]); väljendab siiski sügavat pettumust, et komisjon on sellest ajast saadik jätkanud lubade andmist GMOde liitu importimiseks, hoolimata Euroopa Parlamendi püsivast vastuseisust ja sellest, et enamik liikmesriike hääletab selle vastu;

5. nõuab veel kord tungivalt, et komisjon võtaks arvesse liidu kohustusi, mis tulenevad sellistest rahvusvahelistest kokkulepetest nagu Pariisi kliimakokkulepe, ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsioon ja ÜRO kestliku arengu eesmärgid; kordab oma nõudmist lisada rakendusaktide eelnõudele seletuskiri, milles selgitatakse, kuidas nendega järgitakse kahju mittetekitamise põhimõtet ([12]);

6. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.

([9]) Määruse (EL) nr 182/2011 artikli 6 lõike 3 kohaselt võib komisjon loa anda, kuid ei pea seda tegema, kui apellatsioonikomitees ei ole selle toetuseks saavutatud liikmesriikide kvalifitseeritud häälteenamust.

([10]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2002. aasta määrus (EÜ) nr 178/2002, millega sätestatakse toidualaste õigusnormide üldised põhimõtted ja nõuded, asutatakse Euroopa Toiduohutusamet ja kehtestatakse toidu ohutusega seotud menetlused (EÜT L 31, 1.2.2002, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2002/178/oj).

([11]) https://tillymetz.lu/wp-content/uploads/2020/09/Co-signed-letter-MEP-Metz.pdf

([12]) Euroopa Parlamendi 15. jaanuari 2020. aasta resolutsioon Euroopa rohelise kokkuleppe kohta (ELT C 270, 7.7.2021, lk 2), punkt 102.